

MIQUEL LLOR

Miquel Llor nasqué a Barcelona però sembla que no s'adaptà a l'ambient tancat i de costums rígids de la ciutat.

Vic (on va néixer la seva mare, i ciutat amb la que mantenia una estreta relació) esdevingué un referent molt important per a l'escriptor. Sovint visitava Vic i això li va permetre tenir un coneixement real i minuciós de la ciutat que més tard convertí en base per a la seva novel·la més emblemàtica, *Lauta i la ciutat dels sants* (1931).

També Vic li proporcionà un ambient literari i artístic molt important a la segona meitat del segle XIX i principis del segle XX: l'intel·lectual Josep Torras i Bages hi va viure allà, i al seminari de Vic s'hi educà la generació d'intel·lectuals del moment, entre d'altres, Jacint Verdaguer.

Miquel Llor pertany a la anomenada **generació de 1918**. Una generació marcada pels canvis que s'estableixen amb el final de la Primera Guerra Mundial (1914-1918), la qual assenyala canvis profunds en tots els ordres vitals que amb el temps donen pas a una societat amb nous valors, com els de la joventut i l'esport, més moderna i igualitària amb el reconeixement de la capacitat civil de la dona (l'Estat espanyol crea la llei del divorci el 1932).

Fins aquest moment, estava establert que la creació del llenguatge literari provenia fonamentalment de l'obra dels poetes i dels gramàtics, mentre que la novel·la era considerada un gènere menor i secundari no apte per a la construcció d'una cultura que es volia sofisticada, racional, irònica, deslligada de la realitat quotidiana. És a partir de 1925 que es crea un **ambient propici per al gènere de la novel·la**, influeix el fet que es comença a veure la producció d'una novel·la com a negoci: es crea una infraestructura comercial al respecte -editorials i revistes, escriptors i lectors- que podia donar resposta a aquesta nova realitat.

La generació de 1918 donarà entre 1925 i 1939 algunes de les obres més emblemàtiques de la narrativa catalana del segle XX: *Laura a la ciutat dels sants* (Miquel Llor), *Mort de dama* (Llorenç Villalonga), *Vida privada* (Josep M. De Sagarra) o *Aloma* (Mercè Rodoreda).

La narrativa de Miquel Llor evoluciona ràpidament fins aconseguir una formulació personal, original i completa que denota un enorme bagatge cultural. Li ajudà la lectura de les obres clàssiques i del segle XIX, i la consolidació d'una visió moderna de l'individu a partir dels estudis de Sigmund Freud i el pensament de André Gide que porten la novel·la psicològica a una formulació més dura, centrada en la idea de la deshumanització de la persona humana (procés mitjançant el qual una persona o un grup de persones perden o són despullats de les seves característiques humanes) en la societat moderna. En conseqüència, s'ofereix un individu arrossegat per passions i patologies inconfessables.

TRETS GENERALS DE LA NARRATIVA DE LLOR

- Pessimisme que emmascara aspectes personals.
- Utilització de la realitat, pròpia i que el volta, com a matèria de ficció.
- L'art com a sublimació (procés inconscient de l'ego mitjançant el qual aquest perd el seu contingut sexual i es dirigeix a activitats compensadores com l'art o la ciència) i també l'art com a refugi.
- Antagonisme entre els dos sexes (característic de la novel·la europea d'aquella època): la presència d'un model de dona sensible i activa, ideal, quasi sobrenatural, que topa amb un home, habitualment feble i abúlic.
- Idea de la fatalitat (ja propugnada pels clàssics grecs): una força cega que empeny l'individu, tot i

la seva consciència lúcida, a ser presoner d'ell mateix. Visió vital desesperançada.

- Els personatges ocupen tota la centralitat de l'espai narratiu i converteixen el món en un escenari grotesc.

LAURA A LA CIUTAT DELS SANTS (1931)

Tema central: **la incomprensió entre els éssers humans i l'hostilitat que alberguen la majoria de relacions**. Tracta el conflicte entre la Laura, la protagonista, i l'entorn en què es mou, Comarquinal, i les relacions fatalistes entre els personatges.

La novel·la provocà un escàndol considerable i immediat des del moment en què es va identificar l'espai literari de Comarquinal amb la ciutat de Vic. I, doncs, els comportaments socials i alguns personatges es van prendre com a crítiques ferotges i atacs directes a la mateixa ciutat i a alguns dels seus personatges, moguts per algunes passions com la usura, la hipocresia i una beateria fingida. Alguns habitants de Vic -clergues, intel·lectuals i algunes personalitats- es van sentir ofesos, van condemnar la novel·la d'immoral o van demanar a l'escriptor que els restituís l'honorabilitat amb una altra obra.

Titllar Vic de "la ciutat dels sants" implicava una fina ironia per criticar la pseudobeateria i la falsa bondat dels vigatans de l'època.

Argument: Laura, una noia barcelonina, pobra però amb una certa educació artística, fa real el somni burgès d'obtenir una bona posició social en casar-se amb l'hereu ric d'una capital de comarques. Però la vida de lluitament personal i familiar, les festes literàries i musicals a la casa pairal, els passeigs per una ciutat petita, enlluernada pels vestits i formes més modernes i desimboltes de la jove, xoquen frontalment amb una societat tradicional, basada en el poder dels diners i de les influències d'unes quantes famílies que l'han dirigida durant segles, regentada per un poder eclesiàstic intolerant que esdevé guardià dels bons costums, de fer seguir el dogma de l'Església catòlica, de presència unívoca en aquell temps, i molt severa en matèria sexual. Es forma així una estructura rígida contra la qual és difícil lluitar.

Trama: Laura no s'avé a la vida mediocre que se li ofereix, s'enamora d'un amic de la família en qui aboca una imatge idealitzada de l'amor, i finalment decideix abandonar-ho tot i fugir.

LAURA A LA CIUTAT DELS SANTS: NOVEL·LA REALISTA

Llor segueix així el model de "dona adúltera", de "dona insatisfeta", que s'havia desenvolupat al llarg del segle XIX a la novel·la realista i que compta amb algunes obres clàssiques en el gènere com *Madame Bovary* (Flaubert), *Anna Karènina* (Tolstoi) i *La Regenta* (Leopoldo Alas, Clarín). Novel·les basades en la necessitat d'evasió de l'avorriment i de la monotonia de la rutina diària, en una existència sotmesa a regles molt estrictes, les de una societat que no tolerava l'adulteri o qualsevol forma de relació fora del matrimoni. Els diferents escriptors fan de mediadors, expliquen el procés del desig de les protagonistes que segueix la trajectòria il·lusió-realitat-desil·lusió. Analitzen les causes de la conducta femenina, les situacions que les porten a patir atacs de nervis o depressions. A *Laura a la ciutat dels sants* s'hi troben moltes similituds amb aquestes novel·les.

"La ciutat dels sants", Comarquinal, té moltes semblances amb els ambients descrits en les novel·les realistes (com el clima beat i hipòcrita que envolta Anna Ozores (*La Regenta*, de Clarín), a Vetusta, nom literari d'Oviedo, a Astúries)

L'escriptor català va prendre la ciutat de Vic per construir el seu univers literari. Però Comarquinal o "la ciutat dels sants" és més que Vic, tot i que la novel·la descriu la ciutat tal qual és. **Comarquinal és, a més a més, una realitat ideològica, psicològica i literària, que recull una manera de viure, una concepció del món, comuna en aquell moment a moltes altres ciutats i viles europees.**

Llor a *Laura a la ciutats dels sants* fa ressò del problema de fons que encara imperava en l'estructura social de l'època, sobre tot en un espai tancat com era Vic: **el codi social establert, basat en el matrimoni catòlic, indissoluble i fet per conveniència econòmica entre la petita burgesia, és a dir, per aconseguir ampliar el patrimoni familiar, les cases i les terres.**

La dona tenia la funció de casar-se, tenir fills i portar la casa. Les lleis avalaven aquesta submissió considerant la dona com un ésser inferior en el codi civil, de manera que no podia decidir sobre la seva vida ni sobre els seus béns sense la tutela del pare, germà o marit fins al final del segle XIX.

Llor remarca aquesta situació a través de la configuració de dos espais: Barcelona, d'on prové la seva protagonista, i Comarquinal. Barcelona és vista, als ulls provincials, com la gran metròpoli moderna, però amb la qual es relaciona el vici i la pèrdua dels bons i vells costums.

El gran encert de Llor és situar el personatge de Laura, una "noia mal preparada per a la vida en família", enmig de la mediocritat i convençuda que pot canviar les coses, en un context en què, per oposició, serveix de mirall de contradiccions de la protagonista, i del sistema social que encarnen els personatges de Comarquinal.

Amb les relacions de competència, de rivalitat, de Laura amb els altres personatges, Llor analitza les raons internes del comportament de la dona i aconsegueix un retrat en profunditat, com no trobem en cap autor català anterior. Als anys trenta, les novel·les catalanes escrites per homes continuaven mantenint un model femení tradicional, encara que encobert sota les noves formes d'escriure.